

Nariadenie PRIIP

Súvisiace budúce právomoci, resp. povinnosti príslušných orgánov dohľadu a budúce povinnosti relevantných subjektov na finančnom trhu

Vladimír Hladký
Národná banka Slovenska

Finančné trhy v súčasnosti ponúkajú čoraz širšie spektrum špecifických investičných finančných produktov, ktoré bývajú často zložité a pre investorov ťažko zrozumiteľné. V tejto súvislosti je dôležitým predpokladom na zvýšenie ochrany investorov zabezpečenie transparentnosti týchto produktov. Nariadenie PRIIP¹ zavádza na tento účel štandardizovaný dokument obsahujúci kľúčové informácie týkajúce sa finančných produktov vymedzených v nariadení. Má pomôcť retailovým investorom pochopiť ich najdôležitejšie charakteristické vlastnosti, riziká a s nimi spojené náklady. Zároveň má umožniť lepšiu porovnatelnosť produktov pri ich ponuke a predaji.

PREDMET NARIADENIA PRIIP A DÁTUM, OD KTORÉHO SA BUDE UPLATŇOVAŤ

Nariadenie PRIIP stanovuje jednotné pravidlá upravujúce:

- formát a obsah dokumentu s kľúčovými informáciami (ďalej len „dokument KID“), ktorý budú mať povinnosť vypracovať tvorcovia štrukturalizovaných retailových investičných produktov, resp. investičných produktov založených na poistení,
- poskytovanie dokumentu KID retailovým investorom s cieľom umožniť im porovnať hlavné vlastnosti a riziká týchto finančných produktov.

V záujme zabezpečenia súladu postupu relevantných subjektov finančného trhu s požiadavkami obsiahnutými v nariadení budú mať príslušné národné orgány dohľadu vrátane Národnej banky Slovenska povinnosť monitorovať trh a intervenčné právomoci.

Nariadenie PRIIP sa bude uplatňovať od 31. decembra 2016.

PRODUKTY, NA KTORÉ SA NARIADENIE VZŤAHUJE

Nariadenie PRIIP sa uplatňuje (okrem stanovených výnimiek) na všetky štrukturalizované retailové investičné produkty a investičné produkty založené na poistení (ďalej spolu len „produkty PRIIPs“), pričom predmetná skupina finančných produktov pozostáva v zmysle nariadenia z dvoch podskupín produktov, ktorými sú:

- **štrukturalizované retailové investičné produkty** – investície, pri ktorých nezávisle od právnej formy investície suma splatná retailovému investorovi podlieha výkyvom z dôvodu vystavenia voči referenčným hodnotám alebo výkonnosti jedného či viacerých aktív, ktoré retailový investor nenakupuje priamo,
- **investičné produkty založené na poistení** – investičné produkty, ktoré ponúkajú hodnotu

pri splatnosti alebo odkupnú hodnotu, pričom táto hodnota je úplne alebo čiastočne, priamo či nepriamo, vystavená trhovým výkyvom.

Nariadenie PRIIP sa konkrétne uplatňuje na nasledujúce finančné produkty:

- životné poistenie s investičným prvkom,
- štruktúrované vklady,
- štruktúrované produkty vrátane cenných papierov (vydaných ľubovoľným relevantným subjektom, ak zodpovedajú definícii produktov PRIIPs) a produktov založených na individuálnom riadení portfólia,
- finančné nástroje vydané účelovo vytvorenými subjektmi (napr. subjektmi podľa smernice Solventnosť II², resp. smernice AIFMD³), ktoré sú v súlade s vymedzením produktov PRIIPs,
- investičné fondy, pričom v rámci slovenského finančného trhu sa nariadenie nevzťahuje na štandardné fondy a verejné špeciálne fondy, a to počas prechodného obdobia piatich rokov po nadobudnutí účinnosti nariadenia; vzťahuje sa však na špeciálne fondy kvalifikovaných investorov, a to v prípade, ak do nich investujú retailoví investori.

Nariadenie PRIIP zároveň v článku 2 ods. 2 explicitne stanovuje finančné produkty, na ktoré sa nevzťahuje. Do tejto skupiny patria aj penzijné produkty (na našom trhu fondy spravované v II. a III. dôchodkovom pilieri).

SUBJEKTY NA FINANČNOM TRHU, NA KTORÉ SA NARIADENIE VZŤAHUJE, A PREHLAD ICH BUDÚCICH POVINNOSTÍ

Nariadenie PRIIP sa vzťahuje na:

- tvorcov produktov PRIIPs, teda na každý subjekt, ktorý spomínaný produkt vytvára, resp. ktorý vykonáva zmeny existujúceho produktu, a to napr. úpravou jeho rizikového profilu a profilu výnosnosti alebo nákladov spojených s investíciou do tohto finančného produktu.

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 1286/2014 z 26. novembra 2014 o dokumentoch s kľúčovými informáciami pre štrukturalizované retailové investičné produkty a investičné produkty založené na poistení (PRIIP) (Ú. v. EÚ L 352, 9.12.2014, s. 1).

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/138/ES z 25. novembra 2009 o začatí a vykonávaní poistenia a zaistenia (Solventnosť II) (Ú. v. EÚ L 335, 17.12.2009, s. 1).

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/61/EÚ z 8. júna 2011 o správcoch alternatívnych investičných fondov a o zmene a doplnení smernice 2003/41/ES a 2009/65/ES a nariadení (ES) č. 1060/2009 a (EÚ) č. 1095/2010 (Ú. v. EÚ L 174, 1.7.2011, s. 1).

4 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 600/2014 z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 648/2012 v platnom znení (Ú. v. EÚ L 173, 12.6.2014, s. 84).

Na slovenskom finančnom trhu môžu byť týmito subjektmi poisťovne, banky, správčovské spoločnosti a obchodníci s cennými papiermi; nariadenie sa však nevzťahuje na dôchodkové správčovské spoločnosti a doplnkové dôchodkové spoločnosti,

- osoby poskytujúce poradenstvo súvisiace s produktmi PRIIPs a osoby, ktoré predmetné finančné produkty predávajú, pričom na slovenskom finančnom trhu môžu byť týmito subjektmi finanční sprostredkovatelia, finanční poradcovia, finančné inštitúcie, ktoré majú povolenie na vykonávanie činnosti samostatného finančného agenta, alebo zamestnanci finančných inštitúcií pri priamom predaji.

Tvorcovia produktov PRIIPs budú mať podľa nariadenia povinnosť vypracovať dokument KID v súlade s požiadavkami nariadenia (pred prístupným produktom retailovým investorom) a tento dokument zverejniť na svojom webovom sídle. Nariadenie PRIIP v tejto súvislosti presne stanovuje formát, obsah, štruktúru a rozsah predmetného dokumentu. Tvorcovia produktov PRIIPs budú mať zároveň povinnosť pravidelne preskúmať informácie obsiahnuté v dokumente KID (s cieľom zabezpečiť ich správnosť, resp. aktuálnosť) a v prípade potreby dokument zrevidovať a zabezpečiť, aby bol bezodkladne k dispozícii retailovým investorom.

Osoby poskytujúce poradenstvo súvisiace s produktmi PRIIPs, ako aj osoby predávajúce takéto produkty budú mať podľa nariadenia povinnosť poskytnúť retailovým investorom dokument KID v dostatočnom časovom predstihu pred tým, než budú títo retailoví investori viazaní akoukoľvek zmluvou alebo ponukou týkajúcou sa daného finančného produktu. Nariadenie PRIIP v tejto súvislosti upravuje viaceré aspekty a pravidlá, pokiaľ ide o poskytovanie predmetného dokumentu retailovým investorom, a na tento účel použiteľné médiá. Predmetné osoby budú mať zároveň povinnosť stanoviť primerané postupy a mechanizmy umožňujúce retailovým investorom podanie sťažnosti voči tvorcom produktov PRIIPs efektívnym spôsobom, obdržanie včasnej a riadnej odpovede, ako aj nápravu, a to aj v prípade cezhraničných sporov.

INTERVENČNÉ PRÁVOMOCI A POVINNOSŤ MONITOROVANIA TRHU

Nariadením PRIIP sa príslušným národným orgánom dohľadu (vrátane Národnej banky Slovenska) vo vzťahu k ich národným finančným trhom, ako aj k vecne príslušnému orgánu dohľadu s pôsobnosťou pre celú Európsku úniu, a to Európskemu orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (ďalej len „EIOPA“), stanovuje povinnosť monitorovania trhu s investičnými produktmi založenými na poistení, ktoré sa ponúkajú na trhu, distribuujú alebo predávajú v Únii, resp. v jednotlivých členských štátoch EÚ alebo z nich. Nariadením sa im dávajú aj intervenčné právomoci odrážajúce ich vecnú a miestnu pôsobnosť. Predmetná povinnosť, resp. právomoci,

sa podľa nariadenia PRIIP budú vzťahovať na investičné produkty založené na poistení (teda iba na podskupinu finančných produktov, na ktoré sa bude uplatňovať nariadenie). V tejto súvislosti je potrebné poukázať na skutočnosť, že povinnosť monitorovania trhu, resp. intervenčné právomoci voči príslušným finančným nástrojom, resp. štruktúrovaným vkladom, na ktoré sa nariadenie PRIIP tiež vzťahuje, bude mať Národná banka Slovenska podľa nariadenia MiFIR⁴. To sa bude uplatňovať neskôr ako nariadenie PRIIP, konkrétne od 3. januára 2018.

V zmysle uvedených intervenčných právomocí a s cieľom riešiť:

- závažnú obavu týkajúcu sa ochrany investorov,
- alebo ohrozenie riadneho fungovania a integrity finančných trhov alebo stability finančného systému Únie (alebo jeho časti), resp. s cieľom riešiť predmetné ohrozenie existujúce aspoň v jednom členskom štáte,

budú môcť príslušné národné orgány dohľadu (vrátane Národnej banky Slovenska), resp. EIOPA, v rámci svojej miestnej a vecnej pôsobnosti obmedziť alebo zakázať marketing, distribúciu alebo predaj investičných produktov založených na poistení alebo investičných produktov založených na poistení s určitými špecifickými znakmi, alebo určitý typ finančnej činnosti alebo postupu poisťovne alebo zaistovne.

Podmienky, ktoré musia byť splnené na účely využitia uvedených intervenčných právomocí, zásady ich využitia, ako aj podrobnosti týkajúce sa oznamovania, resp. zverejňovania využitia intervenčných právomocí, aspekty týkajúce sa platnosti uloženého obmedzenia alebo zákazu a koordinačné úlohy EIOPA vo vzťahu k intervenčným právomociam sú upravené v príslušných článkoch nariadenia PRIIP. Spomínané opatrenia prijaté zo strany EIOPA budú mať prednosť pred akýmkoľvek predchádzajúcim opatrením prijatým príslušným národným orgánom dohľadu, pričom EIOPA bude môcť prijať predmetné opatrenie iba v prípade, ak v danej veci príslušné národné orgány dohľadu neprijmú potrebné opatrenia, resp. ak prijmú na jeho základe opatrenia, ktoré budú s ohľadom na sledovaný účel nepostačujúce.

WHISTLEBLOWING

S cieľom posilnenia kontroly nad postupom subjektov na finančnom trhu, na ktoré sa nariadenie vzťahuje, majú príslušné národné orgány dohľadu (vrátane Národnej banky Slovenska) povinnosť zaviesť do 31. decembra 2016 mechanizmy umožňujúce nahlasovanie skutočných alebo možných porušení nariadenia PRIIP (tzv. whistleblowing). Predmetné mechanizmy majú zabezpečovať primeranú ochranu zamestnancov, ktorí oznámia porušenia, ku ktorým došlo u ich zamestnávateľa, a to aspoň pred odvetnými opatreniami, diskrimináciou a inými druhmi nespravodlivého zaobchádzania. Zároveň majú zaisťovať ochranu totožnosti osoby, ktorá oznámia porušenia, ako aj fyzickej osoby, ktorá je údajne zodpovedná za porušenie, a to vo všetkých štádiách predmetného

postupu okrem prípadu, keď sa takáto oznamovacia povinnosť ukladá vo vnútroštátnom práve v rámci ďalšieho vyšetrovania alebo následného súdneho konania.

SANKCIE ZA PORUŠENIE NARIADENIA

Nariadenie PRIIP taxatívne stanovuje minimálny rozsah sankcií, ktoré bude, resp. má byť možné uložiť relevantným subjektom na finančnom trhu zo strany príslušných národných orgánov dohľadu za porušenie jeho ustanovení. Nariadenie v tomto smere harmonizuje právnu úpravu predmetných sankcií vo všetkých členských štátoch EÚ, zároveň však ponecháva členským štátom vo veci sankcií určitú mieru voľnej dispozície, pričom tie môžu ustanoviť aj ďalšie sankcie alebo opatrenia a vyššie správne pokuty, než sa ustanovujú v nariadení PRIIP. V tejto súvislosti majú zároveň členské štáty EÚ povinnosť stanoviť národné pravidlá, ktorými sa (v súlade s požiadavkami nariadenia a napriek jeho priamej vykonateľnosti) zavádzajú vhodné správne sankcie a opatrenia uplatniteľné v situáciách porušenia nariadenia. Členské štáty majú povinnosť oznámiť tieto pravidlá Komisii a Spoločnému výboru európskych orgánov dohľadu do 31. decembra 2016.

REGULAČNÉ TECHNICKÉ PREDPISY K NARIADENIU

V záujme jednotného uplatňovania príslušných ustanovení nariadenia PRIIP bol prostredníctvom Spoločného výboru európskych orgánov dohľadu vypracovaný návrh regulačných technických predpisov, ktoré sa týkajú nasledujúcich skutočností:

- prezentácie a obsahu dokumentu KID vrátane metodiky k vypracovaniu informácií týkajúcich sa rizikovosti, výnosnosti a nákladovosti ponúkaných produktov,
- podmienok preskúmania, resp. revidovania dokumentu KID, okolností, za akých majú byť

retailoví investori informovaní o zrevidovanom dokumente KID pre produkt, ktorý kúpili, ako aj prostriedkov, ktoré sa majú na tento účel použiť,

- podmienok, ktoré je potrebné splniť, aby sa naplnila požiadavka poskytnúť retailovým investorom dokument KID v dostatočnom časovom predstihu pred tým, než budú viazaní akoukoľvek zmluvou alebo ponukou týkajúcou sa príslušného produktu PRIIPs.

Návrh regulačných technických predpisov schválila Komisia 30. júna 2016. Následne bol predložený Európskemu parlamentu a Rade, pričom tieto orgány môžu vzniesť námietku proti tomuto návrhu v rámci trojmesačnej lehoty, t. j. do 30. septembra 2016.

PRESKÚMANIE NARIADENIA

Nariadenie PRIIP obsahuje klauzulu, na základe ktorej ho má Komisia preskúmať do 31. decembra 2018. Predmetom preskúmania (a možnej úpravy) majú byť viaceré skutočnosti uvedené v článku 33 nariadenia vrátane otázok týkajúcich sa jeho pôsobnosti, a to najmä:

- otázky predĺženia, resp. nepredĺženia platnosti výnimky, podľa ktorej sa povinnosti vyplývajúce z nariadenia nevzťahujú do 31. decembra 2019 na príslušné subjekty⁵ pôsobiace, resp. vyvíjajúce činnosť v sektore kolektívneho investovania; zároveň má byť preskúmané, či dokument KID podľa smernice UCITS⁶ môže byť nahradený, resp. považovaný za rovnocenný s dokumentom KID podľa nariadenia PRIIP,
- otázky, či do rozsahu pôsobnosti nariadenia majú byť zahrnuté (v súčasnom znení vylúčené) dôchodkové produkty uznané na základe vnútroštátnych právnych predpisov za produkty, ktorých primárnym účelom je poskytnúť investorovi príjem počas dôchodku a ktoré investora oprávňujú na určité plnenie.

5 Správčovské spoločnosti vymedzené v článku 2 ods. 1 písm. b) smernice 2009/65/ES, investičné spoločnosti uvedené v článku 27 uvedenej smernice a osoby poskytujúce poradenstvo súvisiace s podielovými listami UCITS alebo predávajúce tieto podielové listy, uvedené v článku 1 ods. 2 uvedenej smernice. Zároveň však predmetnými subjektmi môžu byť aj správčovské spoločnosti, investičné spoločnosti alebo osoby poskytujúce retailovým investorom poradenstvo súvisiace s podielovými listami, resp. predávajúce retailovým investorom podielové listy iných fondov ako UCITS, na ktoré členský štát uplatňuje pravidlá týkajúce sa formátu a obsahu dokumentu s kľúčovými informáciami, ako sú stanovené v článkoch 78 až 81 smernice 2009/65/ES v platnom znení.

6 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/65/ES z 13. júla 2009 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa podnikov kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (Ú. v. EÚ L 302, 17.11.2009, s. 32).

INFORMÁCIE

Do práce na bicykli – víťazstvo NBS v kategórii najviac tímov u jedného zamestnávateľa

Zamestnanci Národnej banky Slovenska sa aktívne zapojili aj do tretieho ročníka celonárodnej súťaže Do práce na bicykli a svojou účasťou na kampani sa zaslúžili o víťazstvo NBS v kategórii najviac tímov u jedného zamestnávateľa na Slovensku. NBS vytvorila 41 tímov, na kampani sa zúčastnilo 111 zamestnancov, z toho 86 cyklistov a 25 kolegov využívajúcich ekologický spôsob chodenia do práce pešo alebo MHD.

Tímy z NBS v priebehu mája spolu najzdili 13 812,04 kilometra počas 2 679 jazd. Zároveň tím ušetrili 3 453,010 kg CO₂. Kolegovia využívajúci iný spôsob ekologického dochádzania do práce prešli pešo 1 179,5 km a MHD 7 267,6 km a ušetrili tak 1 547 kg CO₂.

Na slávnostnom vyhodnotení májovej akcie na Sliachi NBS prevzala prvú cenu – bicykel Dema, ktorý venovala Združeniu saleziánskej mládeže DOMKA v Bratislave – Trnávke.

